

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی

گزارش آماری و تحلیلی عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی استان خراسان رضوی

مرکز عملیات اضطراری
جمعیت هلال احمر خراسان رضوی

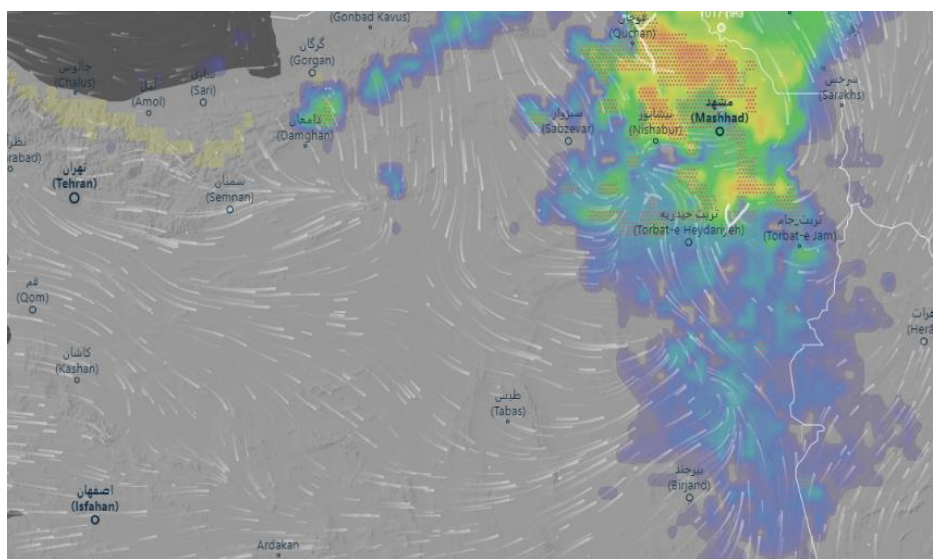

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی

۱- شرح حادثه

در پی ورود سامانه بارشی از ساعات اولیه روز ۱۴۰۳/۲/۲۶ به استان خراسان رضوی و با توجه به نقشه‌ها و الگوهای آب و هوایی حدود ۶۰ درصد سطح استان درگیر بارش متوسط و شدید باران گردید؛ به گونه‌ای که در برخی نقاط استان مانند شهر مشهد تا ۴۵ میلی‌متر بارش گزارش شده است. بنابر گزارش شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی میانگین مجموع بارش در سطح استان عدد ۲۸ میلی‌متر را نشان داده و عمده تمرکز بارش‌ها در مناطق شرق، شمال شرق و غرب استان بوده است. ماهیت بارش‌ها به صورت رگبار شدید و تگرگ بوده است، که در نتیجه موجب افزایش حجم رواناب و ایجاد سیل و آبگرفتگی در برخی معابر شهری، منازل شهری و روستایی، تخریب باغات و... گردیده است، به گونه‌ای که بنا بر اظهار مدیرکل بحران استانداری خراسان رضوی "بارش‌های هفته گذشته افزون بر ۱۱۶۰ میلیارد ریال به تأسیسات راه‌ها و ابنیه فنی جاده‌های استان خسارت زده، البته هنوز آماری دقیق از خسارت سیل بررسی و برآورد نشده است".

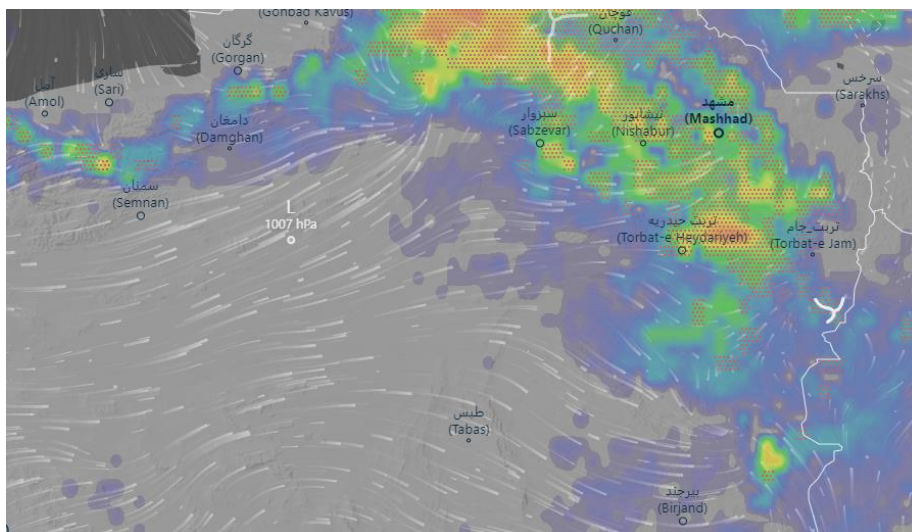

شکل ۱: وسعت مناطق درگیر فعالیت سامانه بارشی از تاریخ ۲۶ لغایت ۲۷ اردیبهشت

در این راستا و با توجه به اعلام هشدار نارنجی از سوی سازمان هواشناسی استان و کشور، کلیه شعب جمعیت هلال احمر استان خراسان در آماده‌باش کامل بوده‌اند و پس از رخداد و همه‌گیری بارش در اکثر نقاط استان، تیم‌های امدادی این جمعیت به محل حادثه اعزام شده‌اند، خاطر نشان می‌سازد در عملیات امدادرسانی جمعیت هلال احمر

استان ۱۸ نقطه شهری و ۵۰ نقطه روستایی، که بیشترین سطح آسیب ناشی از وقوع سیل و آبگرفتگی را داشته‌اند، از خدمات امدادی این جمعیت بهره‌مند شده‌اند.

شکل ۲ مناطق درگیر فعالیت سامانه بارشی از تاریخ ۲۸ لغایت ۲۹ اردیبهشت

۲- سطح سیل و آبگرفتگی و مناطق درگیر سانحه

همان‌گونه که بیان شد حدود ۶۰ درصد مساحت استان متأثر از ورود سامانه بارشی بوده است، که شهرهای فیروزه، نیشابور، درگز، فریمان، مشهد، خواف، تربت جام، بینالود، طرهبه شاندیز، سبزوار، جغتای، جوین، سرخس، رشتخوار، داورزن و کلات بیشترین سهم بارش‌ها و حوادث متأثر از آن را داشته‌اند. به بیان دیگر در اثر فعالیت این سامانه بارشی از تاریخ ۱۴۰۳/۲/۲۶ لغایت ۱۴۰۳/۲/۳۰ بیش از ۷۰ هزار کیلومتر مربع تحت تأثیر این حادثه از سطح کم تا شدید بوده است. بر اساس شدت لمس حادثه می‌توان جمعیت تحت تأثیر را بیش از ۱۸۰ هزار نفر تصور نمود، که در بیشتر نقاط استان این مخاطره طبیعی را تجربه نموده‌اند. شاید در نگاه اول این اعداد نامفهوم باشد، لیک باید گفت منظور از گروه‌های تحت تأثیر به معنای آسیب‌دیدگی نبوده و تنها میزان درک سانحه و بزرگی ابعاد آن را بیان می‌کند، که مبتنی بر سطح درگیری سامانه بارشی است. اما آنچه مسلم است بیش از ۱۸۰ هزار نفر این مخاطره طبیعی را از لحاظ لمس مستقیم سانحه درک کرده‌اند؛ البته باید گفت این رقم نیز بیانگر عدد واقعی آسیب‌دیدگان نبوده و می‌توان آنها را جامعه تحت تأثیر دانست، که خود می‌تواند نشان‌دهنده مساحت زیاد نقاط درگیر حادثه باشد.

جمعیت هلال احمر
انسان خراسان رضوی

همان گونه که بیان گردید ۱۸ نقطه شهری و ۵۰ نقطه روستایی بیشترین حجم سیل و آبگرفتگی را در سطح استان تجربه کرده‌اند، که در جدول شماره ۱ بیان شده است.

جدول ۱ مناطق درگیر و جمعیت تحت تأثیر سیل و آبگرفتگی

نام شهرستان	مناطق درگیر	منطقه شهری	منطقه روستایی	جمعیت تحت تأثیر (نفر)	جمعیت آسیب دیده ^۱ (نفر)	درصد آسیب انسانی
فیروزه	معابر شهری فیروزه، روستاهای فرده، حسن آباد، گلشن آباد، گلدره	۱	۴	۱۰۲۱۵	۱۱۴	۱.۱۲
نیشابور	معابر شهری نیشابور، بخش زبرخان، روستاهای میرآباد، بوژمهران، باغشن، عیش آباد، عبدالله گیو، محمودآباد فضل، کلیدر، دیزباد، گلجو، قلعه شیشه	۲	۱۰	۷۳۵۵۴	۱۱۱	۰.۱۵
درگز	روستاهای ارباب، شمس خان و یکه باغ	۰	۳	۱۲۰۲	۱۶	۱.۳۳
فریمان	معابر شهری فرهادگرد و روستاهای احمدآباد، الم جق، باغ سالار و هدایت آباد	۱	۴	۷۵۵۵	۴۳۶۵	۵۷.۷۸
تایباد	معابر شهری مشهد ریزه	۱	۰	۲۵۲۶	۲۰	۰.۷۹
خواف	معابر شهری سلامی، روستاهای بیاس آباد، بنی آباد، دردوی	۱	۳	۲۶۸۳	۴۲۳	۱۵.۷۷
تربت جام	روستاهای بغوغو، درازآب	۰	۲	۸۵۳	۲	۰.۲۳
بینالود	معابر شهری	۱	۰	۱۰۶۵	۲۰	۱.۸۸
سبزوار	روستاهای ساروق، علی آباد شور و گوداسیا	۰	۳	۵۰۷	۳۲	۶.۳۱
جغتای	روستاهای شهرستانک و رضوان	۰	۲	۹۷۲	۱۰۴	۱۰.۷۰
جوین	روستای حاجی آباد	۰	۱	۴۶۴	۵	۱.۰۸
رشتخوار	روستاهای سعادت آباد، حوض کرم	۰	۲	۵۳۷	۲۷	۵.۰۳
داورزن	روستای ساروق	۰	۱	۱۱۹	۲۰	۱۶.۸۱
سرخس	روستاهای شور یجه علیا، دق بهلول	۰	۲	۶۵۰	۵۶۵	۸۶.۹۲
کلات	معابر شهری لاین و روستاهای کالو، سلطان آباد، قاباخ، کرناوه، رباط	۱	۵	۸۳۷	۱۱۰	۱۳.۱۴

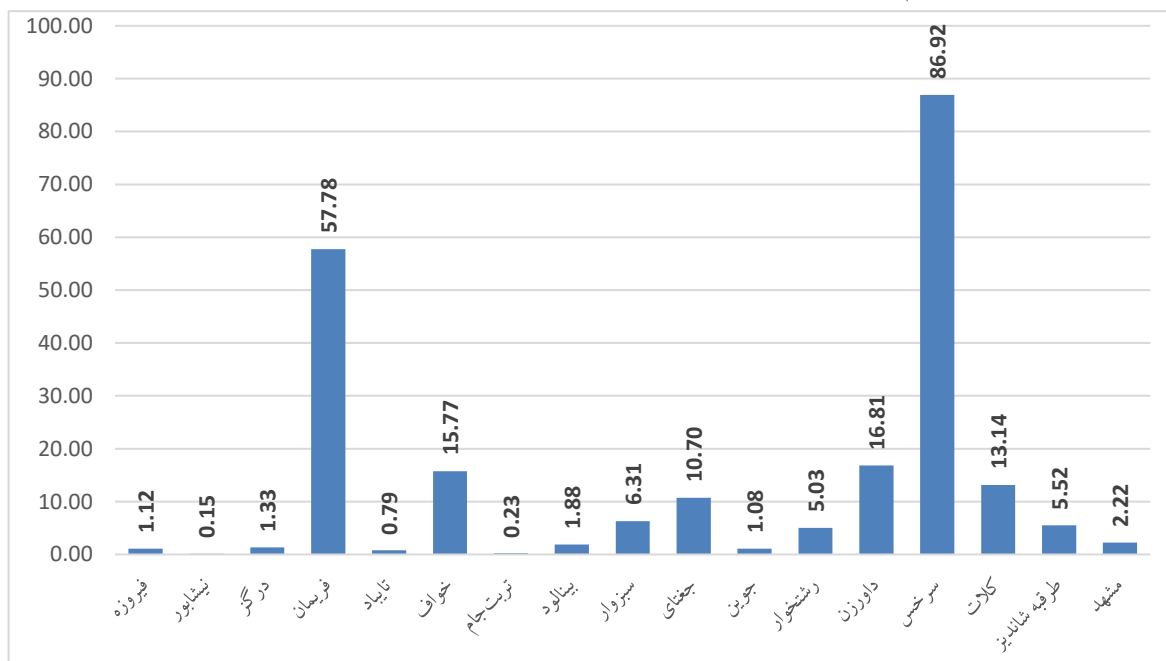
^۱ منظور از جمعیت آسیب دیده، دریافت کننده خدمات از سوی جمعیت هلال احمر می باشد.

جدول ۲ مناطق درگیر و جمعیت تحت تأثیر سیل و آبگرفتگی

نام شهرستان	مناطق درگیر	منطقه شهری	منطقه روستایی	جمعیت تحت تأثیر (نفر)	جمعیت آسیب دیده ^۱ (نفر)	درصد آسیب انسانی
طرقبه شاندیز	روستاهای شلگرد، درخت بید	۰	۲	۱۴۵	۸	۵.۵۲
مشهد	معابر شهری با تمرکز میدان انقلاب، بلوار سپاه، بلوار نماز، بلوار هاشمیه، بلوار سرافرازان، بلوار دلاوران، میدان امام حسین (ع)، منزل آباد، جاده کلات و روستاهای کرتیان، سلطان آباد نمک، سرغایه، محمدیه، چنارک، قلعه سنگ	۱۰	۶	۵۱۸۴۲	۱۷۲۴	۲.۲۲
جمع کل						
		۱۸	۵۰	۱۸۱۶۴۷	۷۶۶۶	۱۳.۳۴

با توجه به نتایج جدول شماره ۱ می توان گفت ۱۳.۳۴ درصد از جمعیت تحت تأثیر (این عدد یک برآورد احتمالی مبتنی بر ۲۵ درصد جامعه حادثه دیده است) دچار آسیب مستقیم شده، که نیاز به خدمات اضطراری داشته و از خدمات جمعیت هلال احمر بهره مند شده اند. در این میان شهرستان های سرخس و فریمان به ترتیب با ۸۶.۹۲ و ۵۷.۷۸ درصد بیشترین حجم آسیب دیده را به خود اختصاص داده اند.

نمودار ۱ مناطق درگیر و جمعیت تحت تأثیر سیل و آبگرفتگی

^۱ منظور از جمعیت آسیب دیده، دریافت کننده خدمات از سوی جمعیت هلال احمر می باشد.

در این میان هرچند شهر مشهد ۲.۲۲ درصد تعداد آسیب دیده را به خود اختصاص داده است، لیک به دلیل ابعاد اجتماعی، موقعیتی، سیاسی، رسانه‌ای و... دارای زوایا و حواشی زیادی گردیده است. پس از بارش باران و وقوع سیل که از بلوار نماز و مسیرهای پایین دست، بزرگراه شهید سلیمانی و محله سیدی (به ویژه خیابان سپاه ۶۹) آغاز گردید، تیم‌های امدادی جمعیت هلال احمر با ظرفیت ۷ تیم و تجهیزات لازم (لجن کش، قایق جمینی و...) بنا به درخواست مسئولان استانی در کمترین زمان ممکن به محل حادثه (تمرکز در سه نقطه بلوار نماز، میدان انقلاب و خیابان سپاه مشهد) اعزام شدند، که به دلیل ترافیک شدید در بازه زمانی ۳۰ تا ۴۵ دقیقه در محل حادثه حاضر و نسبت به شروع تخلیه آب جمع شده در معابر شهری و به ویژه میدان انقلاب اقدام نمودند؛ این عملیات از ساعت ۱۵ مورخ ۱۴۰۳/۲/۲۶ آغاز و تا ساعت ۱ بامداد ۱۴۰۳/۲/۲۷ ادامه داشته است.

۳- فرایند عملیات جمعیت هلال احمر خراسان رضوی

فرایند عملیات جمعیت هلال احمر در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی در قالب دو مفهوم جستجو و نجات و نیز امدادرسانی (اسکان و تغذیه اضطراری) بوده است، که در ادامه بیان شده است.

۳-۱- جمعیت آسیب دیدگان

- تعداد حادثه: ۵۴ مورد، که از این تعداد شهرهای مشهد و خواف به ترتیب با ۱۱.۱۱ و ۷.۴۴ درصد بیشترین تعداد حادثه را داشته است.

- آسیب دیدگان: ۷۶۶۶ (۱۶۷۰ خانوار)، که از این تعداد شهرهای فریمان، مشهد و خواف به ترتیب با ۵۶.۹۳، ۲۱.۱۰ و ۵.۵۱ درصد بیشترین تعداد آسیب دیده را داشته‌اند.

- افراد مفقود شده اعلامی به جمعیت هلال احمر: ۷ نفر (از این میان پیکر ۷ نفر توسط نیروهای امدادی و محلی پیدا و تحویل مراجع قانونی گردید).

۳-۲- خدمات امدادی جمعیت هلال احمر

- امدادرسانی شده: ۴۶۶۰ نفر، که از این تعداد شهرهای فریمان، مشهد و سرخس به ترتیب با ۴۶.۳۳، ۲۵.۸۵ و ۱۲.۱۲ درصد بیشترین سهم امدادرسانی را داشته‌اند.

- انتقال مصدوم به مرکز درمانی: ۱ نفر

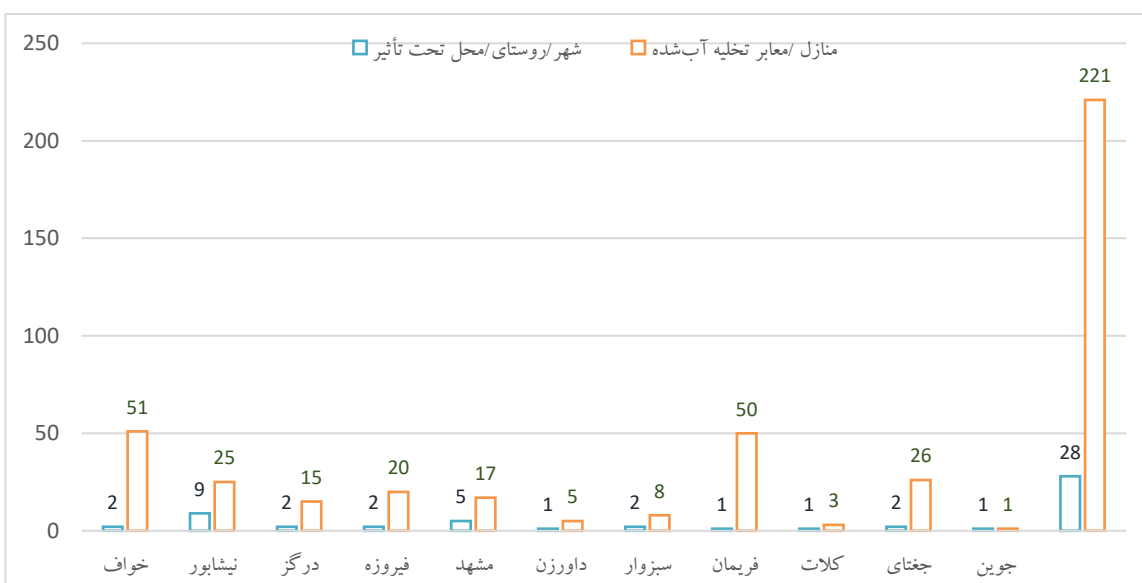

- اسکان اضطراری: ۲۵۲ نفر، که از این تعداد شهر فریمان با ۸۹.۲۸ درصد بیشترین سهم اسکان اضطراری در اماکن خارج از مراکز جمعیت هلال احمر را داشته است.
- توزیع اقلام غذایی: ۱۶۹۹ نفر (۲۲۴ بسته غذایی ۷۲ ساعته، ۱۵ بسته غذایی ۲۴ ساعته، ۲۲۸ بسته غذایی ده روزه، ۲۰ بسته شیرخشک، آرد ۸۰۰ کیلو، قند: ۶۰ کیلو، روغن یک لیتری ۲۴ قوطی)، که از این تعداد شهرهای مشهد، فریمان و سرخس به ترتیب با ۴۹.۴۴، ۲۲.۷۷ و ۱۸.۸۳ درصد بیشترین سهم دریافت اقلام غذایی را داشته‌اند.
- توزیع اقلام زیستی: ۷۲۸ نفر (چادر امدادی: ۱۰ دستگاه، ۷۱۶ تخته پتو، ۱۶۸ موکت، ۱۲۹ گالن آب، ۲۶ ست ظروف)، که از این تعداد شهر مشهد با ۸۲.۴۱ درصد بیشترین سهم دریافت اقلام زیستی را داشته است.
- توزیع اقلام بهداشتی و دارویی: ۸۰ نفر (۸۰ ست بهداشتی شامل ۳۰ ست مردانه، ۴۰ ست زنانه و ۱۰ ست بچه گانه)، ۲ کارتن دارو OTC و ۳ واحد انسولین دیابت بارداری، که ۱۰۰ درصد این اقلام به آسیب دیدگان روستای شوربچه سرخس تعلق یافته است.
- رهاسازی افراد گرفتار از سیل: ۴۲ نفر
- رهاسازی خودروهای گرفتار از سیل: ۳ دستگاه
- انتقال افراد به نقطه امن: ۴ نفر
- تخلیه آب منازل: در مجموع تعداد ۲۲۱ باب منزل تخلیه آب شده‌اند، که در مناطق خواف (۵۰ منزل روستای بیاس آباد، ۱ منزل شهر سلامی)، نیشابور (۹ منزل روستاهای بوژمهران، باغشن، عیش آباد، عبدالله گیو، محمودآباد فضل، کلیدر، دیزباد، گلبو و قلعه شیشه هر کدام ۲ منزل)، درگز (۱۰ منزل روستاهای یکه‌باغ و ۵ منزل شمس خان)، فیروزه (۱۰ منزل روستاهای فرده و ۱۰ منزل حسن آباد)، مشهد (۲ منزل خیابان سپاه، ۵ منزل شهر بینالود، دانشکده فنی شهید منتظری، ۴ منزل روستای چنارک)، داورزن (۵ منزل روستای ساروق)، سبزوار (۵ منزل روستاهای ساروق و ۳ منزل گوداسیا)، فریمان (۵۰ منزل روستای احمدآباد)، کلات (۳ منزل روستای سلطان آباد)، جغتای (۱۶ منزل روستاهای شهرستانک و ۱۰ منزل رضوان)، جوین (۱ منزل روستای حاجی آباد) و نیز تخلیه آب زیر پل انقلاب (و خیابان‌های اطراف) مشهد (۴ نقطه در محل و مجاور) با حضور ۷ تیم جمعیت هلال احمر و نیز آتش‌نشانی انجام شد.

جدول ۳ منازل تخلیه آب شده در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی

نام شهرستان	شهر/روستا/محل تحت تأثیر	تعداد تحت تأثیر	منازل/معابر تخلیه آب شده
خواف	روستای بیاس آباد، شهر سلامی	۲	۵۱
نیشابور	روستاهای بوژمهران، باغشن، عیش آباد، عبدالله گیو، محمودآباد فضل، کلیدر، دیزباد، گلبو و قلعه شیشه	۹	۲۵
درگز	روستاهای یکه باغ، شمس	۲	۱۵
فیروزه	روستاهای فرده، حسن آباد	۲	۲۰
مشهد	خیابان سپاه، شهر بینالود، دانشکده فنی شهید منتظری، روستای چنارک، تخلیه آب زیر پل انقلاب و خیابان‌های اطراف	۵	۱۷
داورزن	روستای ساروق	۱	۵
سبزوار	روستاهای ساروق، گوداسیا	۲	۸
فریمان	روستای احمدآباد	۱	۵۰
کلات	روستای سلطان آباد	۱	۳
جغتای	روستاهای شهرستانک، رضوان	۲	۲۶
جوین	روستای حاجی آباد	۱	۱
جمع کل		۲۸	۲۲۱

نمودار ۲ منازل تخلیه آب شده در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی

- با توجه به سیلاب شهرستان سرخس اقلام امدادی و اهدایی شامل ۸۰ بسته غذایی و ۸۰ بسته بهداشتی (از پایگاه پشتیبانی امدادونجات استان) و نیز مواد غذایی، آرد و شیرخشک (از منابع اهدایی شهرستان سرخس) توسط بالگرد جمعیت هلال احمر با پنج سورت پروازی و به مدت ۳:۳۰ دقیقه در تاریخ ۱۴۰۳/۲/۲۹ (زمان آغاز عملیات ساعت ۵:۲۵ و زمان اتمام عملیات ۹:۵۵). خاطر نشان می‌سازد در مجموع اقلام امدادی ارسالی ۲۵۰۰ کیلوگرم بوده است؛ همچنین مجموع انتقال و نجات افراد از سیل و نیز نیروهای امدادی توس بالگرد ۴۴ نفر بوده است.

۳-۳- تیم‌ها و نیروهای عملیاتی جمعیت هلال احمر

- تعداد تیم عملیاتی: ۱۳۰ تیم

- تعداد نیروی عملیاتی: ۴۸۱ نفر

۳-۴- ناوگان ترابری جمعیت هلال احمر

- ترابری بکارگیری: ۱ فروند بالگرد و ۸۶ خودرو (خودروی آمبولانس: ۳ دستگاه، خودروی نجات: ۳ دستگاه، خودروی سواری: ۲ دستگاه، خودروی کمک‌دار: ۶۰ دستگاه، خودروی کمک‌دار سنگین: ۳ دستگاه، موتورولانس: ۳ دستگاه، قایق جیمینی: ۱ دستگاه، خودروهای مردمی خانه‌های هلال: ۱۱ دستگاه)

۳-۵- تجهیزات بکار گرفته شده جمعیت هلال احمر

- موتور پمپ و لجن کش: ۸۶ دستگاه

- بیل: ۵۵ عدد

۴- تجزیه و تحلیل عملیات

بدون تردید تجزیه و تحلیل عملیات یکی از مهم‌ترین فرایندها شناخت فرایند اجرایی می‌باشد، که در مفهوم جلسات پساکنش می‌توان به آن دست یافت. در راستای دستیابی به این مهم برخی پرسش‌ها مطرح می‌گردد که با بررسی آنها می‌توان به مفاهیم مورد نظر در جلسات پساکنش دست یافت، که در ادامه با توجه به ماهیت عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی مطرح شده است.

۱- آیا در منطقه عملیاتی فرماندهی و برنامه‌ریزی مناسبی وجود داشت؟

۲- آیا تعداد نفرات تیم اعزامی متناسب با هدف عملیاتی بوده است؟

۳- آیا نوع تجهیزات (عملیاتی و لجستیکی) همراه تیم اعزامی متناسب با هدف عملیاتی بوده است؟

۴- آیا بازه زمانی عملیات (زمان آغاز و پایان عملیات) متناسب با هدف عملیاتی بوده است؟

حال با توجه به پرسش‌های مطرح شده و پس از برگزاری جلسه بارش فکری متناسب با هدف جلسه پساکنش عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی در استان خراسان رضوی موارد زیر در قالب تقویت ظرفیت‌ها، نیازمند بهبود، توصیه‌ها و درس آموخته‌ها ارائه گردیده است.

۴-۱- تقویت ظرفیت‌ها

پس از برگزاری جلسه بارش فکری و در نظر گرفتن نظرات اعضای تیم اعزامی، از مهم‌ترین ظرفیت‌های موجود جمعیت هلال احمر در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی می‌توان به موارد زیر اشاره داشت:

- اعزام سریع و در کمترین زمان ممکن تیم‌های ارزیاب به مناطق حادثه‌دیده جهت ارزیابی خسارت‌های احتمالی پس از وقوع سیل و آبگرفتگی، که بیانگر حساسیت توان عملیاتی استان جهت دریافت اطلاعات اولیه از مناطق محتمل خسارت را بیان می‌سازد.

- بی‌شک یکی از مفاهیم اساسی در پاسخگویی مناسب به حوادث و سوانح لزوم رعایت فراخوان سریع و متناسب، آمادگی لازم و نیز اعزام در زمان مقرر (مناسب) به محل حادثه می‌باشد، که این مهم در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی، به ویژه در کلانشهر مشهد و شهرستان فریمان، به وضوح قابل رویت بوده است؛ هرچند با توجه به ترافیک شدید شهر مشهد در زمان رخداد سانحه (به دلیل قطع برق و اختلال در چراغ‌های راهنمایی در تقاطع‌ها) نظرات متفاوتی پیرامون زمان رسیدن به محل وجود دارد؛ خاطر نشان می‌سازد زمان رسیدن تیم‌های امدادی جمعیت هلال احمر در بازه زمانی ۳۰ تا ۴۵ دقیقه بوده و حتی مشاهدات میدانی و اظهارات نیروهای امدادی حاضر، اولین تیم سیلاب جهت نجات حادثه‌دیدگان توسط جمعیت هلال احمر (شامل تجهیزات غواصی و سیلاب) انجام شده است.

- حضور در عملیات‌های امدادی متنوع می‌تواند به عنوان بستری جهت تربیت نیروهای آماده، ورزیده و بادانش و تجربه لازم بوده و می‌تواند به عنوان یک ظرفیت بزرگ در فرایندهای مدیریتی و تصمیم‌سازی جمعیت هلال احمر در آینده باشد.

- حضور مدیرعامل جمعیت هلال احمر استان، دبیرکل جمعیت هلال احمر، استاندار و معاونین استانداری، وزیر کشور، ریاست سازمان مدیریت بحران کشور و نیز در نگاه عالی معاون اول ریاست جمهوری و... از نکات مهم در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی شهر مشهد بوده است. این مهم نتایج مثبتی همچون آگاهی مسئولان عالی‌رتبه از روند عملیاتی تیم‌های حاضر در مناطق حادثه‌دیده داشت؛ هرچند نمی‌توان از تهدید حضور مسئولان در منطقه داغ حادثه^۱ غافل گردید، موضوعی که با توجه به تأمین امنیت توسط نیروهای امنیتی و حافظ شهری با حساسیت کمتری روبرو بود.

- به‌نظر می‌رسد با توجه به اقلیم و نیز بافت مسکونی مناطق حادثه‌دیده، که بیشتر حجم آسیب مربوط به سازه‌های غیرایمن بوده، انتخاب و ارسال تجهیزات متناسب با نوع عملیات بوده است؛ هرچند پیرامون کیفیت تجهیزات متناسب با امدادرسانی در سیلاب چالش وجود دارد، لیک پیرامون کمیت تجهیزات مرتبط با آن نقص چندانی مشاهده نشده است. اما باید اضافه نمود که تجهیزات موجود سیلاب در جمعیت هلال احمر متناسب با تخلیه آب منازل مسکونی بوده و در حوادث شهری و تخلیه آب مجتمع‌های مسکونی، مراکز خرید، زیرگذرها و میدان‌ها و... کارآیی چندانی نداشته و موجب فرسودگی نیروهای عملیاتی و نیز افزایش نارضایتی عملکردی خواهد شد؛ لذا با توجه به اینکه جمعیت هلال احمر در حوادث بزرگ شهری نیز پشتیبان دستگاه‌های امداد رسانی است، نیاز به تجهیز تیم‌های عملیاتی کلاشهرهایی همچون مشهد به موتور پمپ‌هایی با دبی خروجی بیشتر همانند تجهیزات سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی می‌باشد.

- در تمام عملیات‌های امدادی یکی از بال‌های اساسی در مفهوم لجستیک سرعت مناسب در بارگیری و ارسال اقلام، تناسب بکارگیری خودروهای عملیاتی با نوع حادثه، رسیدن در زمان مناسب و تأمین امنیت محموله‌های ارسالی و... می‌باشد، که این مهم در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی به‌عنوان یک شاخص مهم مورد ارزیابی مسئولان قرار گرفته و رضایت‌بخش بوده است؛ هرچند نمی‌توان از فرسودگی ناوگان ترابری چشم‌پوشی نمود، موضوعی که با تزریق خودروهای امدادی جدید تا حد زیادی برطرف خواهد شد.

- مرکز کنترل و هماهنگی عملیات و یا به‌عبارت دیگر مرکز اضطراری عملیات، از مراکز مهم و استراتژیک در چرخه مدیریت سوانح می‌باشد؛ چرا که جایگاهی برای هدایت و نظارت بر انجام مأموریت‌ها و فعالیت‌های مرتبط

¹ Hot Zone

با حوادث و سوانح در جهت بهبود و ارتقای کارایی نیروهای حاضر در عملیات است. با این توضیح می توان گفت در اجرای عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی این مهم مورد توجه قرار گرفته و این مرکز اطلاعات کافی پیرامون زمان فراخوانها، هویت اعضای تیم و... داشته است؛ هرچند برخی ناهماهنگیها مشاهده گردید.

۴-۲- نیازمند بهبود

پس از برگزاری جلسه بارش فکری و در نظر گرفتن نظرات اعضای تیم اعزامی، از مهم ترین فرایندهای نیازمند بهبود جمعیت هلال احمر در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی می توان به موارد زیر اشاره داشت:

- از مهم ترین فرایندهایی که در این عملیات توجه چندانی به آن نشد، مفهوم اجرایی شدن کامل سامانه فرماندهی حادثه^۱ است. به بیان دیگر این ساختار که در حوادث و سوانح بسیار کاربردی است، در سازمانهای تصمیم گیر عملیاتی نشده و تنها بر کاغذ می ماند؛ از سوی دیگر در سامانه فرماندهی حادثه نقشها و مسئولیتها مشخص و تمرین شده و تمام افراد به صورت خودکار به وظایف خود عمل خواهند نمود و بسیاری از چالشها برطرف خواهد شد.

- یکی از موارد مهم در افزایش شدت سانحه در شهر سیل و آبگرفتگی شهر مشهد تغییر چهره موانع طبیعی، تغییر کاربری زمین، ساخت وسازهایی بی رویه و غیراصولی، عدم رعایت حریم گسلها و رودخانهها در برخی مناطق، عملکرد ناکافی سیستم زه کشی و سپتیک پلها و زیرگذرها و... را می توان برشمرد؛ که موجب برکناری از مقامات شهرداری مشهد گردد. البته این موارد گمانه زنی بوده و دستیابی به علل اصلی افزایش شدت سانحه نیازمند تحقیقات بیشتر و سازمانهای مسئول خواهد بود.

۴-۳- ارایه توصیهها

پس از برگزاری جلسه بارش فکری و در نظر گرفتن نظرات اعضای تیم اعزامی، از مهم ترین مفاهیم و توصیهها در خدمات جمعیت هلال احمر در عملیات امدادرسانی سیل و آبگرفتگی می توان به موارد زیر اشاره داشت:

- در حوادث و سوانح از رسانهها به عنوان چاقوی دولبه یاد می شود و عدم کنترل بر رسانهها و شبکههای اجتماعی از تهدیدهای جدی در عملیاتهای امدادی بوده و لزوم برنامه ریزی دقیق و توجیه مسئولان در نحوه مصاحبه با خبرنگاران از موارد مهم در کاهش آسیب و تهدیدهای رسانه ای است؛ موضوعی که به نظر می رسد با مصاحبههای

¹ Incident command system (ICS)

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی

متعدد و گاه متضاد نحوه پاسخگویی را با چالش روبرو ساخت. به عنوان مثال فشار رسانه‌ای موجب شد که ابعاد حادثه بیش از رخداد حقیقی تلقی شده و مبتنی بر آن مدیران کشوری اقدام به اعزام تیم‌های عملیاتی از استان‌های معین نمودند؛ موضوعی که به نظر می‌رسد این مهم بایستی با مشورت و در نظرگیری ارزیابی‌های داخلی استان‌ها اعلام نیاز گردد.

- توجه به بافت فرهنگی، قومیتی، اجتماعی و اقلیمی در فرایند امدادرسانی در حوادث و سوانح دارای اهمیت بالایی است و لذا بایستی در نوع و چیدمان الگوریتم ارقام امدادی، زیستی و غذایی به این مهم توجه نمود.

تهیه کننده:

سعید طاهریان، کارشناس مستندسازی و تحلیل حوادث